

Zadanie 3.4. Doskonalenie ekologicznej produkcji ogrodniczej

Cel i uzasadnienie zadania

Ekologiczna produkcja rolnicza, w tym ogrodnicza, jest prowadzona zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i w pełni wpisuje się w założenia Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. W Polsce rozwój ekologicznego systemu gospodarowania w zakresie produkcji ogrodniczej stwarza szanse zwłaszcza dla małych gospodarstw, które są liczne, a obecnie nie wytrzymują konkurencji z gospodarstwami średnimi i dużymi, prowadzącymi towarową produkcję konwencjonalną lub integrowaną. Ze względu na duże zapotrzebowanie na pracę w gospodarstwach ekologicznych można oczekiwać, że ich rozwój przyczyni się do zwiększenia zatrudnienia w obszarach wiejskich.

Podjęcie ekologicznego systemu gospodarowania wymaga spełnienia szeregu warunków, rozpoczynając od wyboru miejsca, przez odpowiednie postępowanie z glebą, stosowanie płodozmianów i wykluczenie wszelkich syntetycznych środków produkcji. W tych warunkach niezwykle ważny jest trafny wybór gatunków i odmian do upraw ekologicznych. Duże znaczenie ma bioróżnorodność oraz starannie dobrane sąsiedztwo uprawianych roślin. W odróżnieniu od konwencjonalnych i integrowanych, w uprawach ekologicznych nie sprawdza się monokultura, co zostało wykazane w badaniach przeprowadzonych w Instytucie w ramach programu na lata 2008-2014. Badania te dowiodły również, że ekologiczna produkcja owoców i warzyw jest możliwa wówczas, gdy producent wybierze do uprawy odmianę odporną lub mało wrażliwą na choroby i szkodniki. W badaniach przeprowadzonych w Ekologicznym Sadzie Doświadczalnym w Nowym Dworze - Parceli udowodniono, że produkcja ekologiczna jabłek może przynosić profity, pod warunkiem że uprawiane odmiany będą plenne, a jednocześnie mało podatne lub odporne na parcha jabłoni. Podobnie jest w przypadku innych gatunków roślin ogrodniczych. Wnioski wynikające z dotychczas przeprowadzonych badań wskazują na potrzebę skrupulatnego doboru odmian roślin ogrodniczych do uprawy ekologicznej i utworzenie dla producentów listy odmian rekomendowanych do ekologicznej produkcji owoców i warzyw. Dla opracowania takiej listy w ramach zadania przewiduje się założenie nowych doświadczeń z oceną odmian i podkładek roślin sadowniczych. Wybór odmian do badań będzie uwzględniał postęp biologiczny, jaki w tej dziedzinie dokonał się w ostatnich latach.

Przepisy unijne dotyczące rolnictwa ekologicznego wskazują, że do tego typu upraw należy stosować przede wszystkim materiał siewny wyprodukowany metodami ekologicznymi (rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91). Jednocześnie materiał ten musi spełniać wymagania dotyczące wytwarzania, jakości oraz obrotu określone w ustawie z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie. W tej sytuacji niezbędne jest prowadzenie badań na rzecz doskonalenia metod ekologicznej produkcji materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych oraz poprawy jakości i wartości siewnej nasion roślin warzywnych produkowanych metodami ekologicznymi. Ważnym elementem badań będzie także określenie przyczyn słabego kiełkowania nasion na potrzeby ekologicznej produkcji warzyw. Dotyczy to zwłaszcza tych gatunków, u których niska wartość siewna nasion grozi załamaniem produkcji ekologicznej. Większa efektywność produkcji materiału siewnego zwiększy konkurencyjność upraw i dochody uzyskiwane z produkcji ekologicznej.

W ramach zadania będą realizowane corocznie następujące prace badawcze i rozwojowe:

- 1) badanie przydatności:
  - a) wybranych odmian drzew owocowych do ekologicznych sadów,
  - b) nowych, mało podatnych na choroby i szkodniki odmian roślin jagodowych do uprawy ekologicznej,
  - c) wybranych podkładek dla jabłoni, gruszy, śliwy, czereśni, przeznaczonych do uprawy ekologicznej,
  - d) odmian roślin warzywnych do upraw ekologicznych z przeznaczeniem ich do bezpośredniego spożycia i na nasiona. Zastosowanie ściółek z roślin bobowatych dla wzbogacenia gleby w składniki pokarmowe oraz w celu ekologicznej ochrony roślin warzywnych przed chorobami, szkodnikami i chwastami;
- 2) doskonalenie metod ekologicznej produkcji materiału szkółkarskiego roślin sadowniczych (jabłoń, grusza i czereśnia);
- 3) zwalczanie chorób i szkodników roślin ogrodniczych w uprawach ekologicznych;
- 4) doskonalenie sposobów produkcji i uszlachetniania nasion roślin warzywnych (koper, sałata, burak ćwikłowy, fasola, groch, rzodkiewka) przeznaczonych do upraw ekologicznych.